

Nieuwe politici moeten vooral kunnen overtuigen

Selectiecommissies van politieke partijen zijn hard op zoek naar geschikte kandidaten voor verkiezingen van 22 november

Alle politieke partijen zijn druk bezig met het samenstellen van kandidatenlijsten voor de Kamerverkiezingen. Het CDA zoekt een 'mensenmens', D66 wil kandidaten met moed.

Door onze redacteurs
CLAUDIA KAMMER en
PETRA DE KONING

DEN HAAG, 28 JULI. GroenLinks zoekt kandidaat-Kamerleden met het juiste standpunt – ze moeten passen in een 'groen, sociaal en tolerant profiel' – maar die dat óók goed kunnen uitleggen voor de camera. Het CDA zoekt „christen-democratische beelddraggers”. De SGP wil kandidaten die „beginselvast” zijn, maar ze moeten vooral ook de beginselen kunnen „verwoorden en verdedigen”.

Het moeten mannen zijn, maar verder is de SGP – net als bijna alle andere partijen die zich nu voorbereiden op de verkiezingen van 22 november – op zoek naar 'spreiding', een *mix*. Bij de SGP gaat het dan om kerkelijke achtergrond, en net als bij andere partijen om regio's waar de kandidaten uit komen, hun kennis of deskundigheid en hun politieke of bestuurlijke ervaring. „Aan eenheidsworst heb je niks”, zegt bijvoorbeeld Jacob Kohnstamm, voorzitter van de D66-commissie die een advieslijst van kandidaten voordraagt aan de leden. Marjet van Zuijlen, vice-voorzitter van de selectiecommissie bij de PvdA, spreekt van een „puzzel”. Haar commissie probeert een „afspiegeling” te maken van de samenleving.

Het is niet meer zo – zoals begin jaren negentig bij de PvdA en later ook bij het CDA – dat partijen vooral op zoek zijn naar nieuwelingen die anders zijn dan de gebruikelijke politici. Als iemand 'on-Haags' is, een buitenstaander, is dat niet meer per se een voordeel.

Marjet van Zuijlen werd zelf in 1994 Kamerlid. Felix Rottenberg was in die tijd partijvoorzitter. Hij wilde de PvdA

‘Het gaat maar voor een stukje om de inhoud, en verder om overtuigingskracht en goede presentatie.’

KITTY ROOZEMOND, GROENLINKS

Foto HH

per se vernieuwen. Van Zuijlen: „Onder Felix werd gezegd dat we ons anders moesten gedragen dan onze voorgangers. We waren offensiever, althans, zo voelden we ons. Maar het werk in de Kamer heeft een eigen dynamiek waar je nauwelijks aan ontkomt.” De offensieve houding die van PvdA'ers werd verwacht, was volgens Van Zuijlen ook „niet bevorderlijk voor het teamwork”.

GroenLinks, CDA en VVD doen de selectie van nieuwe Kamerleden nu professioneler, vinden ze zelf, dan bij vorige verkiezingen. De selectiecommissie van GroenLinks hield van tevoren oefengesprekken. Commissieleden die er verstand van hadden, zegt voorzitter Kitty Roozmond, legden de anderen uit hoe ze konden ontdekken of kandidaten „communicatief en debatvaardig” zijn. „Er zijn zittende Kamerleden die zeggen: ‘We hebben goeie standpunten, maar ze komen niet echt door’. Het gaat erom: hoe komt het dat iemand die steeds dezelfde drie zinnen zegt soms beter wordt gehoord dan iemand van onze mensen?”

Bij het CDA, zegt partijvoorzitter Marja van Bijsterveldt, zullen de *high potentials* de komende weken worden getest. Ze moeten een presentatie houden voor het dagelijks bestuur van de partij, ze doen mee aan een debat en ze worden geïnterviewd door medewerkers van het opleidingsinstituut van het CDA. Het is niet nodig, zegt Van Bijsterveldt, dat alle Kamerleden van het CDA een 'beautycontest' kunnen doorstaan bij *Nova* of *Twee Vandaag*. „We moeten af van het idee dat alléén mensen nodig zijn die een goed verhaal kunnen houden voor de bühne.” Maar democratie, zegt ze, is overtuigen. „Je moet in dit mediatijdperk wel je boodschap kunnen uitdragen. In korte quotes, op elk moment van de dag.”

De VVD heeft al bijna twee jaar lang een scoutingcommissie. De partij vond dat de kandidatenlijsten bij vorige verkiezingen te haastig werden gemaakt. Eén gesprek is niet genoeg. Er werd een profiel gemaakt van de liberale politicus met een lijst van kenmerken en eigen-

schappen die een *must* zijn – bijvoorbeeld kritische intelligentie, ruggengraat, daadkracht, maatschappelijk engagement – en *nice to have*, zoals eruditie, visie, mensenkennis, humor. Van alle driehonderd kandidaten met wie de commissie de afgelopen jaren sprak, werd een scoringslijst gemaakt. De commissie deed ook aan loopbaanbegeleiding, zegt voorzitter Pauline Krikke:

‘Wij waren offensief, maar het Kamerwerk heeft een eigen dynamiek waar je niet aan ontkomt.’

MARJET VAN ZUIJLEN, PVD A

Foto HH

mensen die nu niet geschikt zijn voor een politieke functie, zouden dat over een paar jaar wel kunnen zijn – als ze maar goede adviezen krijgen.

In het kandidatenprofiel van het CDA staan rollen. Een Kamerlid kan 'volksvertegenwoordiger' zijn die 'voor de burger bij uitstek aansprekend en herkenbaar' is. Maar in de fractie is ook plaats voor 'de politicus', 'de generalist',

'de bruggenbouwer', 'het boegbeeld', 'de mensenmens', 'de nestor' en de 'ter zake deskundige'. Van Bijsterveldt: „In een grote fractie kun je de luxe veroorloven dat je niet allemaal dezelfde vaardigheden hoeft te hebben.”

De SP zoekt voor de nieuwe lijst vooral generalisten. „Een soort duizendpoten”, zegt partijsecretaris Hans van Heijningen. Niet omdat de partij verwacht dat de fractie misschien toch klein blijft – in peilingen staat de SP (nu negen zetels) op zo'n vijftien zetels – maar omdat „alles met alles samenhangt”. In het kandidatenprofiel van D66 staat dat een Kamerlid van die partij moedig moet zijn, en ook onafhankelijk, kritisch en constructief. Hij kan mensen aan zich binden, problemen analyseren en „draagvlak creëren”.

Volgens Kitty Roozmond, voorzitter van de GroenLinks-commissie, is het niet vreemd dat de profielen van partijen op elkaar lijken. „Je zoekt mensen voor hetzelfde vak. Het is ook echt een vak. Het gaat maar voor een stukje om de inhoud, en verder om overtuigingskracht en een goede presentatie.”

Bij bijna alle partijen mogen de leden uiteindelijk beslissen over de volgorde van kandidaten op de lijst – per post of op een congres. Maar zelfs bij een door en door democratische partij als D66 vindt meestal de helft van de leden de advieslijst van de selectiecommissie wel goed. En wat hebben die commissies zelf te zeggen? De leden van D66 mochten zelfs stemmen over de samenstelling van de D66-selectiecommissie. Maar die, zegt voorzitter Kohnstamm, zal bij het maken van de lijst heel goed luisteren naar de wensen van lijsttrekker Alexander Pechtold. „Als hij zegt:

dit is shit, zo wil ik het niet, dan moet het anders.” Ook bij de meeste andere partijen gaat het zo – de lijsttrekkers hebben veel te zeggen. Kitty Roozmond zegt dat ze met lijsttrekker Femke Halsema niet alle kandidaten bespreekt, maar wel „het overall beeld van pak 'm beet de eerste vijftien plekken”.

Namen van kandidaat-Kamerleden willen de partijen nog niet noemen. Pas

‘Als Alexander Pechtold zegt dat de kandidatenlijst shit is, dan moet het anders.’

JACOB KOHNSTAMM, D66

Foto CBP

over een paar weken zijn de lijsten klaar. Daarna zijn afdelingen en leden aan zet. SP-partijsecretaris Van Heijningen wil wel zeggen dat de zittende Kamerleden die door willen gaan, een grote kans maken om hoog op de lijst te komen. De andere partijen zeggen dat vernieuwing niet het hoogste doel is. Politieke ervaring is ook belangrijk. Het gaat – alweer – om „de juiste mix”.

Tijd dringt voor politieke partijen

Nieuwe politieke partijen die mee willen doen aan de Tweede-Kamerverkiezingen van 22 november hebben nog tot 28 augustus de tijd om zich te laten registreren bij de Kiesraad in Den Haag. Voorwaarde is dat ze een vereniging hebben opgericht met volledige rechtsbevoegdheid – dat wil zeggen dat ze hun statuten hebben laten vastleggen bij een notaris. De partijen moeten ook ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel, ze moeten een waarborg betalen van 450 euro. Ook de Lijst Pim Fortuyn heeft tot 28 augustus voor de naamsverandering.

Er zijn negentien kieskringen in Nederland. Om in zo'n kieskring mee te doen aan de verkiezingen hebben partijen steunverklaringen nodig van minimaal dertig kiezers. Die moeten hun verklaring tekenen op de gemeentesecretarie, uiterlijk zeven dagen vóór de dag van de kandidaatstelling. Die kandidaatstelling – de bekendmaking van de kandidatenlijst voor de Kamer – is op 10 oktober. Dan kunnen partijen ook laten weten aan de Kiesraad of ze een lijstverbinding aangaan met andere partijen waardoor ze een grotere kans hebben bij de verdeling van restzetels.

Op dit moment staan vijftig politieke partijen ingeschreven bij de Kiesraad. Naast de bekende politieke partijen zijn dat bijvoorbeeld ook de Partij voor de Toekomst, De Conservatieven.nl, de Lijst Veldhoen, Lijst Vrede Zij met U!, VIP Vooruitstrevende Integratie Partij en Stem Niet.